

คนไทยเป็นเจ้าของสิทธิบัตรระดับสากลบ้างได้หรือเปล่า

โดย คนชอบนอนดึก

เรื่องหนึ่งในสังคมไทยที่ข้ามน้อยรู้สึก ซึ่งอาจเป็นความรู้สึกส่วนตัวเท่านั้นนะคือ คนไทยจำนวนไม่น้อยที่มักจะเห็นว่าคนอื่นเก่งสู้ตัวเองไม่ได้ และไม่เห็นความสามารถของคนไทยด้วยกัน เราจะเห็นจากการที่ต้องมีการอ้างหนังสือหรือบทความด้านการบริหารจัดการและการเรียนการสอนของชาวต่างประเทศเสมอ ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีเรื่องของกรขอใช้ของที่บอกว่าผลิตจากต่างประเทศโดยเห็นว่ามันโก้หรูและดีกว่าของที่ผลิตในประเทศไทย ทั้ง ๆ ที่จริงแล้วสินค้าเหล่านั้นอาจจะผลิตในประเทศไทยด้วยซ้ำไป ใครไม่เห็นด้วยกับความรู้สึกนี้ก็แล้วไปนะ ข้ามน้อยไม่ขอโต้แย้งแต่ขอเพียงว่า ข้ามน้อยเห็นอย่างนั้น (เป็นคนเขียนก็คืออย่างนี้แหละ)

วันนี้ ที่ข้ามน้อยนอนไม่หลับและต้องนอนดึกอีกก็เพราะว่าไปอ่านหนังสือต่างประเทศ "Business Week" ฉบับเมื่อไม่นานมานี้ เขาพูดถึงเรื่อง เทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) ในยุคใหม่ระดับมหากาฬที่คาดว่าจะสามารถสร้างรายได้ระดับบิลลิยอนได้ ไม่ได้พูดถึงเฉพาะเรื่องของการจดสิทธิบัตรพันธุสัตว์หรือพันธุพืช (ขณะนี้ไม่สามารถทำได้เนื่องจากไทยไม่รับจดทะเบียนสิทธิบัตร แต่ขึ้นทะเบียนตาม พรบ. คุ้มครองพันธุพืช **ที่ไม่ใช่ด้านสิทธิบัตร**) การตัดต่อพันธุกรรมพืชหรือการสกัดสมุนไพรเท่านั้น แต่พูดถึงเรื่องของการใช้เทคโนโลยีชีวภาพด้านต่าง ๆ เพื่อรักษาโรคภัยไข้เจ็บและผลิตสินค้าราคาสูง ๆ ต่าง ๆ เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจตามหลักการที่ถูกต้องของระบบสิทธิบัตร ในคราวนี้เป็นเรื่อง "การวิจัยเซลล์ต้นกำเนิด" (Stem Cell) ซึ่งเป็นวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่งของเทคโนโลยีชีวภาพที่กำลังได้รับความสนใจจากนักวิจัยและประชากรโลกเป็นอย่างมาก เนื่องจากจะเป็นเทคโนโลยีที่สามารถรักษาโรคหรือเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตได้เป็นรายบุคคล

ในส่วนของข้ามน้อยได้พบเห็นเป็นเทคโนโลยีด้านการแพทย์ขั้นสูงที่ใช้ในการรักษาโรคหัวใจร้ายแรง ที่แม้ว่าผู้ป่วยจะผ่านการผ่าตัดมาแล้วหลายครั้งก็ไม่สามารถรักษาได้ บทความที่ได้อ่าน อ้างถึงงานวิจัยระหว่างนักวิจัยอเมริกาจากมหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนียกับนักวิจัยไทยที่ทำกันอยู่ในประเทศไทย โดยมีผู้ป่วยอเมริกันคนหนึ่งที่เคยหมดหวังในการรักษาให้ดีขึ้นแล้ว เดินทางมาเที่ยวประเทศไทยไม่รู้ว่า เนื่องจากการแนะนำ ของนักวิจัยในอเมริกาหรือเป็นการบังเอิญก็ไม่ทราบได้ แต่ก็ได้มาเข้าร่วมโครงการทดลองยาและเทคโนโลยีในการรักษาเป็นแบบหนูทดลอง และประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก

นิทานเรื่องนี้ แสดงให้เห็นว่า ไทยไม่ใช่ประเทศหรือกลุ่มคนที่ไม่มีความรู้ด้านเทคนิค หรือไม่ได้เป็นผู้ที่ไม่มีความสามารถในการค้นคว้าวิจัยเทคโนโลยีขั้นสูงอย่างที่หลายหน่วยงานคิด คือที่จริงแล้ว มีผู้รู้ ผู้ช่างคิดอย่างมาก แต่ยังไม่รู้เรื่องเกี่ยวกับสิทธิที่ตนควรได้รับมากกว่า โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดขึ้น จากงานวิจัยไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยของตนเองหรืองานที่ตนเองมีส่วนร่วมก็ตาม และเมื่อเกิดเรื่องมักจะเกิดจากการที่ผู้ร่วมวิจัยนำผลงานไปจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาในต่างประเทศโดยที่ตนเองไม่มีส่วนร่วม และสามารถแสวงหารายได้ ได้มหาศาลในภายหลัง กรณีพิพาทหรือคำร้องเรียนต่าง ๆ มักจะไม่เกิดขึ้นหากผลงานนั้น ๆ ไม่ทำให้เกิดประโยชน์

อุทาหรณ์ในเรื่องนี้คือสังขรณ์ของความไม่รู้หรือไม่สนใจของนักวิจัยบางส่วน ข้ามน้อยไม่อยากจะคาดการณแต่ก็อดที่จะคิดไม่ได้ว่า นักวิจัยส่วนหนึ่งคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับเพียงเฉพาะหน้าเท่านั้น หาได้คำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ หากผลงานวิจัยนำมาซึ่งผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ในอนาคตไม่ ทั้งนี้ข้ามน้อยก็ขอคาดการณ์เพิ่มเติมอีกว่า หากข้อโต้แย้งจะอ้างว่าหากนักวิจัยไทยเรียกร้องมาก จะทำให้นักวิจัยต่างประเทศที่มีทั้งทุนและองค์ความรู้จะไปที่อื่นก็อาจจะจริง แต่ต้องคำนึงถึงประเด็นที่นักวิจัยต่างประเทศเหล่านั้นมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนที่จะมาทำวิจัยในประเทศไทยเนื่องจากเค้าเห็นว่า ไทยมีนักวิจัยที่จะช่วยเขาได้ และมีกฎหมายที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานของเขาอยู่แล้ว ดังนั้น อำนาจการต่อรองของไทยอาจมีมากกว่าที่คิดก็ได้...👉